

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKiK W POZNANIU**

ul. Zielona 8, 61-851 Poznań
Tel. (0-61) 852-15-17, 852-77-50, Fax (0-61) 851-86-44
E-mail: poznan@uokik.gov.pl

RPZ- 61/8/07/AC

Poznań, dnia 8 stycznia 2008 r.

DECYZJA Nr RPZ 1/2008

Na podstawie art. 23a w związku z art. 23e ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. 2002 r. Nr 18 poz. 172; Dz. U. 2003 r. Nr 6, poz. 68), w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

uznaje się stosowanie przez Ecco Holiday sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu postanowienia punktu V ustęp 1 „Warunków uczestnictwa Ecco Holiday – Umowa” o treści:

„(...) Jeżeli cena wzrośnie o więcej niż 10%, Klient ma prawo do odstąpienia od umowy i do otrzymania zwrotu całej kwoty wpłaconej na rzecz Organizatora.(...)”

- za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 23a ust. 2, polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego i stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 1 listopada 2007 r.

Uzasadnienie

W dniu 4 kwietnia 2007 r. Delegatura Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Poznaniu wszczęła z urzędu postępowanie przeciwko Ecco Holiday sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu w sprawie praktyk spółki Ecco Holiday naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na stosowaniu w „Warunków uczestnictwa Ecco Holiday – Umowa” (punkt V ust.1) postanowienia umownego wpisanego do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kodeksu postępowania cywilnego, tj.:

„(...) Jeżeli cena wzrośnie o więcej niż 10%, Klient ma prawo do odstąpienia od umowy i do otrzymania zwrotu całej kwoty wpłaconej na rzecz Organizatora.(...)”

Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

Ecco Holiday sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu jest spółką organizującą imprezy turystyczne. Działa na podstawie wpisu do Krajowego rejestru Sądowego, zezwolenia Marszałka Województwa Wielkopolskiego nr 286z oraz wpisu do Centralnego Rejestru Organizatorów i Pośredników Turystyki.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania z dnia 4 kwietnia 2007 r., spółka Ecco Holiday stwierdziła, iż zamierza zaprzestać używania kwestionowanego postanowienia jednocześnie proponując nową jego treść w brzmieniu: „Decyzję o akceptacji dopłaty, bądź odstąpieniu od umowy Klient jest zobowiązany przekazać Organizatorowi na piśmie w ciągu 2 dni od otrzymania informacji. W przypadku odstąpienia od umowy Klient otrzymuje zwrot wszystkich wniesionych opłat.” W piśmie z dnia 23 maja 2007 r. Prezes Urzędu wskazał, iż propozycja taka nie może zostać zaakceptowana ze względu na fakt, iż dwudniowy termin na podjęcie przez konsumenta decyzji jest zbyt krótki i narusza prawa klienta do podejmowania decyzji w rozsądnym terminie. W kolejnym piśmie, z dnia 29 maja 2007 r., Ecco Holiday sp. z o.o. wskazała, iż podtrzymuje decyzję o zaprzestaniu używania postanowienia wzorca umowy, zakwestionowanego przez Prezesa Urzędu. Jednocześnie podała kolejną propozycję zapisu w brzmieniu: „Decyzję o ewentualnym odstąpieniu od umowy Klient jest zobowiązany przekazać Organizatorowi na piśmie w możliwie najbliższym terminie, jednak nie później niż w ciągu 5 dni roboczych od otrzymania informacji. W przypadku odstąpienia od umowy Klient otrzymuje zwrot wszystkich wniesionych opłat.” Ponadto Ecco Holiday stwierdziła, iż kwestionowany zapis umowny znalazł się we wzorcu obowiązującym od dnia 1 grudnia 2006 roku i do dnia 29 maja 2007 r. liczba umów zawartych na podstawie tego wzorca wyniosła 9377.

W nowym wzorcu dokumentu „Warunki uczestnictwa Ecco Holiday – Umowa”, obowiązującym od dnia 1 listopada 2007 r. i opublikowanym na stronie internetowej Ecco Holiday sp. z o.o., zapis punktu V ust. 1 otrzymał nową treść w brzmieniu: „Oferta cenowa wyrażona w PLN przygotowana została w oparciu o następujące przeliczniki cen walut: 1 USD = 2,70 PLN; 1 EUR = 3,70 PLN. Organizator zastrzega sobie prawo do zmiany ceny imprezy turystycznej na więcej niż 20 dni przed jej rozpoczęciem, o czym powiadomi Klienta niezwłocznie. Organizator każdorazowo zobowiązany będzie do udokumentowania wpływu na podwyższenie ceny jednej z następujących okoliczności: wzrostu kosztów transportu, wzrostu opłat urzędowych, podatków lub opłat należnych za takie usługi, jak lotniskowe, załadunkowe lub przeładunkowe w portach morskich i lotniczych; wzrostu kursów walut. Decyzję o ewentualnym odstąpieniu od umowy Klient jest zobowiązany przekazać Organizatorowi na piśmie w możliwie najszybszym terminie, nie później jednak niż w ciągu 5 dni roboczych od otrzymania informacji. W przypadku odstąpienia od umowy Klient otrzymuje zwrot wszystkich wniesionych opłat.”

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Stwierdzenie istnienia przedmiotowej praktyki wymaga więc spełnienia dwóch przesłanek: bezprawności działania oraz naruszenia zbiorowego interesu konsumentów.

Bezprawność, do której odwołuje się ustawodawca, oznacza sprzeczność z prawem, a także z zasadami współżycia społecznego oraz z dobrymi obyczajami. Stanowisko takie znajduje oparcie w uzasadnieniu projektu rządowego ustawy nowelizacyjnej z dnia 5 lipca 2002 r. (Dz. U. nr 129, poz. 1102), która wprowadziła do ustawy o ochronie przepisy regulujące postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zgodnie z którym „same przepisy art. 23a – 23d ustawy nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Działania te mogą okazać się bezprawne w razie ustalenia, że doszło do naruszenia przepisów innych ustaw, także zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów.”

W art. 23a ust. 2 ww. ustawy zamieszczono przykładowe wyliczenie praktyk zakazanych przez ustawodawcę. Katalog ten wymienia między innymi stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (dalej: Rejestr), o którym mowa w art. 479⁴⁵ kodeksu postępowania cywilnego.

Rejestr, zgodnie z art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., jest prowadzony przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na podstawie przekazywanych mu prawomocnych wyroków sądowych uznających postanowienie wzorca umowy za niedozwolone i zakazujących ich stosowania w obrocie z konsumentami.

Zgodnie z art. 479⁴³ k.p.c., prawomocny wyrok uznający postanowienie umowne za niedozwolone ma, od chwili wpisania do Rejestru, skutek wobec osób trzecich. Przesłanka bezprawności przejawia się, w przypadku praktyki stosowania postanowień wpisanych do Rejestru, na naruszeniu zakazu stosowania tych postanowień w umowach zawieranych z konsumentami.

W chwili obecnej żadnych wątpliwości nie budzi fakt, iż stosowanie klauzul wpisanych do Rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przez innych przedsiębiorców aniżeli ten, którego wpis bezpośrednio dotyczy stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 29 września 2005 r., rozszerzona prawomocność materialna wyroku ma zastosowanie w stosunku do klauzul niedozwolonych o takiej samej treści (sygn. akt VI ACa 381/05). Z uzasadnienia tego wyroku można wywieść, iż rozszerzona prawomocność materialna z art. 479⁴³ k.p.c., stanowiąca podstawę do przypisania cech bezprawności w przypadku posługiwania się klauzulami wpisanymi do Rejestru, obejmuje niedozwolone klauzule umowne zawierające „jednakowe treści”, zawarte w takich samych wzorcach umowy. Jest to uzasadnione charakterem wpisów do Rejestru, który nie odzwierciedla z jakiej umowy (wzorca umowy) zaczerpnięto postanowienie uznane przez sąd za niedozwolone, co nie zawsze pozwala odczytać jasną i nie budzącą wątpliwości normę zakazującą innym podmiotom posługiwania się takimi postanowieniami.

Najpełniejszą analizę problematyki rozszerzonej prawomocności wyroku uznającego klauzule umowne za niedozwolone zawiera uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt. III SZP 3/06). W świetle tej uchwały, niedozwolonym postanowieniem umownym jest każde, które dotyczy takiego samego zachowania, jak zawarte w postanowieniu wpisanym do rejestru. Niedozwolone są postanowienia umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, nawet jeżeli różnią się treścią, ale wywołują ten sam skutek.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie podaje definicji „zbiorowych interesów konsumentów”. Wskazuje jedynie, iż nie można ich utożsamiać z sumą indywidualnych interesów konsumentów. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem często lub nawet powszechnie stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy.

W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z naruszeniem praw bliżej nieokreślonej liczby konsumentów, zarówno tych, którzy już zawarli umowę z Przedsiębiorcą, jak i jego potencjalnych klientów. Widoczne jest więc, że bezprawne zachowanie Przedsiębiorcy nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter indywidualny, lecz mamy do czynienia z naruszonymi uprawnieniami kręgu klientów zarówno obecnych, jak i przyszłych.

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, iż zapis zawarty w punkcie V ust. 1 dokumentu „Warunki uczestnictwa Ecco Holiday – Umowa” o brzmieniu: „(...) Jeżeli cena wzrośnie o więcej niż 10%, Klient ma prawo do odstąpienia od umowy i do otrzymania zwrotu całej kwoty wpłaconej na rzecz Organizatora.(...)” odpowiada treści klauzuli o brzmieniu: „Zmiany kursów walut oraz cen transakcyjnych stanowiących podstawy kalkulacji ceny imprez mogą spowodować wzrost ceny imprezy, nie wyższy jednak niż 10%. Wzrost ceny imprezy będzie skuteczny wobec Uczestnika wyłącznie po doręczeniu Uczestnikowi pisemnego zawiadomienia co najmniej 20 dni przed datą rozpoczęcia imprezy” (wpisanej do Rejestru pod numerem 1085), „Cena wycieczki ustalona jest na podstawie obowiązujących cen, opłat, kursów walut. Organizator zastrzega sobie prawo zmiany ceny wycieczki przed wyjazdem, jeżeli nastąpi wzrost np. kosztów transportu spowodowany wzrostem cen paliw, podatków, opłat lotniskowych, kursów walut. Jeżeli koszt wycieczki wzrośnie o więcej niż 10% Klient ma prawo do jej anulowania i odzyskania w całości wpłaconej kwoty. Decyzja ta jednak musi zapaść w ciągu 2 dni od chwili otrzymania informacji o wzroście ceny, nie później niż 24 godziny przed wyjazdem” (wpisanej do Rejestru pod numerem 431) oraz „Biuro Podróży Wygoda Travel zastrzega sobie możliwość zmiany ceny imprezy. (...) Przy wzroście ceny powyżej 10% klient ma prawo do odstąpienia od umowy i odzyskania całej kwoty wpłaconej do Biura Podróży Wygoda Travel” (wpisanej do Rejestru pod numerem 661). Tożsamość treści ww. klauzul z postanowieniem punktu V ust. 1 dokumentu „Warunki uczestnictwa Ecco Holiday – Umowa” odnosi się do zawartego tam zastrzeżenia, iż zmiana opłaty do 10 % nie stanowi zmiany umowy. Zauważyć należy, że tego rodzaju postanowienia stanowią klauzulę niedozwoloną określoną w art. 385³ pkt 20 k.p.c. albowiem przewidują prawo do zmiany istotnych warunków umowy (ceny) bez zagwarantowania prawa odstąpienia od umowy. Nawiązując do treści punktu V ust. 1 dokumentu „Warunki uczestnictwa Ecco Holiday – Umowa”, którym posługiwała się spółka Ecco Holiday podkreślenia wymaga, iż ww. uprawnienia winny przysługiwać konsumentom niezależnie od tego, czy postanowienie zawiera ważne przyczyny zmiany ceny i innych istotnych warunków świadczenia.

Ecco Holiday po wprowadzeniu nowego wzorca „Warunków uczestnictwa Ecco Holiday – Umowa” z dniem 1 listopada 2007 r., nie zawiera nowych umów zawierających kwestionowany zapis, co w związku ze specyfiką zawieranych umów dotyczących jednorazowych imprez turystycznych pozwala na stwierdzenie zaniechania jej stosowania.

Uznając stosowanie klauzuli zawartej w punkcie V ust. 1 dokumentu „Warunki uczestnictwa Ecco Holiday – Umowa” stosowanego przez Ecco Holiday sp. z o.o. za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 1 listopada 2007 r..

W tym stanie rzeczy organ antymonopolowy orzekł, jak w sentencji.

Zgodnie z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zmianami) do postępowań wszczętych na podstawie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (tekst jedn. Dz. U. nr 86 z 2003 r. ze zm.) i niezakończonych do dnia wejścia w życie ustawy z dnia

16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* stosuje się przepisy ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. W związku z powyższym w niniejszej sprawie, w której postępowanie wszczęte zostało pod rządami ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r., należało zastosować przepisy tej ustawy.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie (...) w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Poznaniu.

Otrzymują:

- 1) Piotr Włodarczyk radca prawny jako pełnomocnik Ecco Holiday sp. z o.o., Kancelaria Prawna Włodarczyk & Partnerzy, ul Noskowskiego 22, 61-705 Poznań
- 2) a/a